

Karā beidzoties, 1945.gada rudenī, latviešu karavīru viena daļa, kas atradās angļu armijas gūstā, tika pārvietoti uz gūstekņu nometni Cēdelgēmā, Beļģijā. No visas latviešu karavīru masas - apm. 140.000, apm. 12.000 nonāca šai gūstekņu nometnē, bet pārējie, atskaitot tos, kas no gūsta bija izvairījušies, vai atradās amerikāņu, vai franču gūstā, bija vai nu bez vēsts pazuduši Krievijas plašajos klajumos, vai akrituši cīņā pret Pad.Savienību.

Šai Flandrijas līdzenuma, Cēdelgēmas ciema tuvumā esošajā gūstekņu nometnē, aukstajās un bada mocītajās rudens un ziemas dienās, lai vīri izdzēstu bezcerību un drūmās domas par nākotni, uzņēmīgi vīri radīja domu par savas - karavīru organizācijas dibināšanu, kas galvenā kārtā pēc atlaišanas no gūsta, rūpētos par latviešu kara invalīdu un citu krietušo materiālo un garīgo aprūpi, viņu tiesisko stāvokli, latviskās vienotības saglabāšanu un latviešu tautas un valsts tiesībām.

Nometnē apstākļi bija ļoti smagi:

salā, trūcumā un mitrajā novietojumā daudzi saslima ar tuberkulozi, rkuņiem 86 mira. Daži simti izmisumā repatriējās, kaut toreiz bijaskai kas viņus tur sagaida. Vēlāk arī apstiprinājās, ka gandrīz neviens no viņiem tieši uz dzimteni nenokļuva, bet visus tiešā ceļā nosūtīja uz da nometnēm tālajos austrumos, no kuņiem retajam pēc daudziem gadiem izdevās galīgi salauztiem atgriezties Latvijā.

Neziņa par piederīgiem, sarūgtinājums par gūsta apstākļiem un nepe nīto nebrīvību, atstātība un izmisums pavadīja šos vīrus ik uz soļa. Lai kaut morāliski glābtu šo karavīru masu, aktīvākie organizēja dažā kursus, kā valodām, tā praktiskām lietām, izdeva savus laikrakstus, b letēnus, diskutēja par pagātnes un nākotnes problēmām.

Visu šo apstākļu un pārdomu rezultātā 1945.g. 28.decembrī, Cēdelgē 289 delegāti, pārstāvēdami 7789 karavīrus nodibināja DAUGAVAS VANAGU organizāciju. Kā pirmais organizācijas vadītājs kļuva plkv. Vilis Janums, kuš organizāciju vadīja 25 gadus.

Dibinātāji domāja, ka par DV biedriem kļūs tikai visu laikmetu lat viešu cīnītāji. Gadiem ejot uz priekšu DV pulcinājuši savās rindās vi latviešus, kas par savu tēvu zemi uzskata brīvu, neatkarīgu Latviju, to savos darbos iestājas un cīnās par tās brīvību. Šie uzdevumi kļuva par DV mērķiem, kas sīkāk definējot ikdienā izpaužas:

apvienot latviešus kopības saglabāšanai, kopt un uzturēt varoņgaru, nacionālo vienotību un morālisko stāju, atbalstīt trūkcietējus, stip nāt ticību cilvēku tiesībām un Latvijas brīvībai, cīnīties par tās at šanu, sadarbojoties ar visiem, kas cīnās par šiem mērķiem un interesē

Latviešu sabiedriskās dzīves uzturēšana, jaunatnes piesaistīšana nacionālai kopībai, nacionālpolītiskās ideoloģijas aizstāvēšana tirdzniecību saimē, saites ar dzimteni un tēvuzemi, palīdzības darbs ir DV līdzekļi latviskās ticības uzturēšanai svešumā.

Pirmais solis pēc gūstekņu nometnes atstāšanas - 1946.gada pavasarī, bija karavīru tiesiskā stāvokļa noskaidrošana. Ar attiecīgu dokumentu un apstākļu izskaidrošanu panāca, ka rietumu sabiedrotie, neievērojot Pad. Savienības apmelojumus, neuzskatīja Latviešu leģiona piederīgos par naidīgas organizācijas locekļiem. Tas vēlāk daudz palīdzēja izceļošanas un citos gadījumos. Padomju propagandisti izdeva pat speciālas brošūras vairākās valodās, kurās ar melīgiem apgalvojumiem apsūdzēja latviešu karavīrus dažādos izdomātos noziegumos. Latviešu karavīriem nekad nekas nav bijis kopīgs ar nacionālsociālistiskām idejām, kaut arī viņi kopā cīnījās ar vācu karavīriem pret imperiālistisko Pad. Savienību, kas pirmā no diktatūrām gribēja iznīcināt Latvijas valsti un latviešu tautas brīvību. Latviešu karavīrs Otrā pasaules karā cīnījās tikai tāpēc, lai aizsargātu savu zemi pret otrreizēju Pad. Savienības okupāciju un līdz ar to latviešu tautas iznīcināšanu.

No daudzajām un daudzveidīgajām DV darbības nozarēm, lielākos un redzamākos panākumus DV organizācija guvusi tieši aprūpes laukā. Tulīt pēc atlaišanas no gūsta radās pirmās vajadzības pēc palīdzības, kurai tai laikā nebija neviens spējīgs sniegt. Vācija bija sagrāta un tās aprūpē bija miljoni, kas gaidīja palīdzību no savējo puses. Tā nu DV un citām latviešu organizācijām pavērās plašs palīdzības darba lauks.

Vispirms DV sāka rūpēties par protēžu sagādi amputētiem, ko tikai vēlāk pārņēma vācu iestādes. Bija daudz slimo. Libekā darbojās bij. latviešu leģiona slimnīca, kurā ārstējās bij. latviešu karavīri. Jāgādā bija medikamenti, kas Vācijā toreiz nebija pieejami, kā penicilīns, streptomīns un c. Smago kara invalīdu stāvoklis bija sevišķi grūts, jo bija jā rūpējās ne tikai par viņu apgādi ar protēzēm, medikamentiem, bet bieži arī par uzturu.

Lielu problēmu sagādāja TBC slimie. Sākumā viņiem mēģināja palīdzēt ar labāka uztura sagādi. Kaļķa un vitamīnu preparātus izgādāja no Zviedrijas, Beļģijas, Šveices un citām zemēm. Sevišķi pirmajos gados, kad Vācijā vēl valdīja milzīgs bezdarbs un vispārējs trūkums, izceļojušie latvieši sniedza milzīgu materiālu atbalstu Vācijā palikušo labā.

Bez medikamentu sūtījumiem pirmajos gados organizēja arī pārtikas, drēbju, kurpju un c. veida palīdzību. Izveidoja t.s. "krusttēvu" akciju, kas smagākos gadījumos regulāri apgādāja ar pārtiku, drēbēm. Izkārtoja ap 10.000 speciālu pārtikas paku saņemšanu no ASV armijas

Vācijā palika latviešu trimdinieku fiziski vājākā daļa, ko raksturo DV aprūpē vien esošo pāri par 1.000 kara invalīdu, kara atraitņu, kritušo un bez vēsts pazudušo karavīru vecāku, pēckara gados bāreņu, pusbāreņu, TBC slimo un citu aprūpējamo skaits. Viņu atbalstam katru gadu priekšziemassvētku laikā, visās zemēs, kur atrodas DV nodaļas, vāc līdzekļus.

Ap 14.jūniju DV organizē speciālu līdzekļu vākšanas akciju, kuŗa iegūtos līdzekļus izlieto palīdzībai Latvijā un agrāk arī dažādās izsūtījumu vietās esošiem latviešiem. Šai vajadzībai līdz 1984.gadam tika izlietoti līdzekļi pāri par miljonu vācu marku.

Kopš 1988.g. jūnija darbojas "Gunāra Astras piemiņas fonds", kuŗa līdzekļus izlieto brīvības centieniem Latvijā.

DV organizācija daudz palīdzējusi mūsu karā cietušiem, lai viņi saņemtu vācu iestāžu pensijas, orthopēdisko aprūpi un citu. Ar dokumentu palīdzību sagādāti pierādījumi šo jautājumu atrisināšanā. Tam kalpojis Latviešu leģiona archīvs. Ir sastādīta kritušo un bez vēsts pazudušo latviešu karavīru kartotēka, kas aptver ca 16.000 vārdus, dzimšanas datus, vienības nosaukumu, pazušanas vai krišanas datumus un c. ziņas.

1989.gada vasarā iznāks grāmata ar kritušo un bez vēsts pazudušo vārdiem

1952.gadā DV organizācija iegādājās nekustamu īpašumu Vācijas dienvidos ar 2 ēkām, dārzu un mežu 6 ha lielumā, ļoti skaistā Švarcaldes kalnu pakājē. Tajā izvietoja pārdesmit invalīdus, bet ar laiku to pārveidoja par invalīdu un pārējo tautiešu atpūtas māju. Šis īpašums "Bērzaine" atrodas Freiburgas pilsētas robežās, tuvu Francijai un Šveicei.

No pirmajām DV organizācijas pastāvēšanas dienām nav ne brīdi piemirst mūsu valsts neatkarības jautājums. Informācijas darbu DV uzskatīja par vispiemērotāko cīņas veidu te svešumā Latvijas neatkarības atgūšanas veicināšanā. Informācijas darbs tika virzīts tā, lai ar tā palīdzību stiprinātu tautu dzimtenē, pretotos padomju melīgai propogandai trimdinieku vidū, un izvietojot attiecīgos materiālus brīvās pasaules presē, raidītājos un katrā piemērotā vietā un laikā, pārliecinātu rietumu pasauli par latviešu tautas tiesībām uz savu paštāvīgu valsti. Mūsu cīņas ieroči ir bijuši patiesības sludināšana par Pad. savienības patieso seju un tās mērķiem, kas ne ar ko neatšķiras no krievu imperiālisma, bet tika slēpjamas aiz internacionālā komūnisma sejas. Mūsu pienākums bija un ir pasaulei stāstīt un vienmēr atkārtot - kā Latviju ar viltu, meliem un nežēlīgu varu nokļuva Pad. savienības okupācijā, kas turpinājas vēlšodien.

Informācijas darba tīkls ir izvērstas pa visu pasauli, visām zemēm, kur darbojas Daugavas vanagi, tur ir zemju valžu un nodaļu informācijas darba vadītāji. Ar šāda plaša tīkla palīdzību iespējams informāciju ne tikai izvietot, bet arī savākt no tām visām 132 vietām visā pasaulē, kur darbojas DV organizācija.

Vietējie informācijas darbinieki seko vietējai preseī, raksta lasītāju

vēstules par informāciju, kas nepareizi apgaismo mūsu stāvokli, iesūtīti rakstus par Latvijas aktualitātēm. Bieži trūkstot kvalificētiem darbiniekiem uz vietām, darbs jāveic vairāk ar entuziāsmu, neatlaidību un gribu darīt kautko mūsu okupētās tēvu zemes labā.

Informācijas ir bijis daudzveidīgs: savā laikā vāca datus par apstākļiem okupētā Latvijā, tos sakopoja ik pa 3 mēnešiem un piesūtīja informācijas darbiniekiem un citiem pēc vajadzības, izgatavotas filmas angļu valodā un rādītas angļiski runājošās zemēs, ar referātu cikliem ieziemešu valodās, izdotas brošūras par Latviju angļu, franču un vācu valodās, izdotas un izplatītas propogandas markas, aploksnes, rīkotas informācijas darbinieku sanāksmes.

Iekšēji, pašu organizācijas biedru un iespējami arī citu latviešu informācijai kalpo nodaļu, zemju un centrālās valdes apkārtraksti un biļetēni, katru gadu ap 100.000 skaitā. Informācijai un DV ideoloģijas-Latvijas labākai nākotnei - veicināšanai, DV centrālā valde kopš 1951.gada izdod DV Mēnešrakstu, kas iznāk katru otro mēnesi un pašreiz ar 3.000 eks. tirāžu. Kanādā izdod savu nedēļas laikrakstu "Latvija Amerikā" un ir noorganizējuši savu apgādu ar modernu spiestuvi.

Ja pirmie DV uzdevumi bija aprūpes darbs un bij. kaŗavīru tiesību aizsargāšana, vēlāk klāt nākot informācijas darbam, tad gadiem ejot uz priekšu arvien vairāk bija jādomā par latvietības saglabāšanu svešajās vidēs dzīvojot. Ieilgstot svešuma gadiem arvien lielāku piepūli prasa pārvarēt asimilācijas briesmas, kuŗām padota sevišķi jaunākā paaudze apmeklējot svešatnes skolas. Gadu desmitiem paejot un neredzot reālas iespējas atgriezties no okupācijas atbrīvotajā tēvu zemē, ne reti viens otrs atraujas no latviešu kopības. Izprotot stāvokļa nopietnību DV daudz veikuši latviska gara stiprināšanā un mūsu kultūras vērtību saglabāšanā. Vēl 1987.gadā pie Daugavas vanagiem darbojušies: 20 kori, 12 teātra kopas, 40 bibliotēkas ar ca 50.000 grāmatām, 57 sporta kopas, 13 tautas deju kopas, 41 dažāda sekcija, atbalstījuši skolas un ik vienu nozīmīgu latviešu pasākumu. Kultūrālo rosmi sekmējuši ar sarīkotiem 223 dažādiem aktiem, 86 priekšlasījumiem, 77 koncertiem, 20 teātra izrādēm, 772 dažāda veida citiem sarīkojumiem.

Pastāvējušas dažāda veida stipendijas, kā piem. par darbu, kas pēta Latvijas iznīcināšanu. 1973.gadā nodibināts "plkv. V.Januma fonds" ko piešķir \$ 1.000,- - 1.500,- apmērā katru gadu, par darbu jaunatnes latviskās izglītības veicināšanā.

Lai labāk veiktu kultūrālo un sabiedrisko darbu DV organizācija iegādājusies savus namus, kur pulcina apkārtnē dzīvojošos latviešus sarīkojumos, bērnus latviskās skolās un jaunatni pašdarbībai. Tādi nami iegādāti Anglijā - 11, ASV - 3, Austrālijā - 7, Kanādā - 3, Vācijā - 1, kopā 25.

Daugavas vanagi darbojas zemēs pēc attiecīgās zemes likumiem piemēro-

tiem statūtiem, kas tomēr pieskaņoti DV centrālās valdes izstrādātiem un no zemēm pieņemtiem "Noteikumiem DV organizācijas darbībai", kas saskaņo darbību zemju starpā.

Praktiskais organizācijas darbs norit zemēs, kurās esošās nodaļas vada viena, demokrātiskā ceļā izraudzīta zemes valde.

Lai panāktu ciešu un saskaņotu sadarbību starp organizāciju dažādās zemēs un uzturētu organizācijas vienību, 1951.gadā tika izveidota viena DV centrālā valde, kurāienāca pārstāvji no visām zemēm, kurās biedru skaits pārsniedza 200.

DV centrālās valdes priekšsēdi vai DV priekšnieku ievēl visi DV organizācijas locekļi, tiešās un vienkāršās vēlēšanās ar vienkāršu balsu vairākumu. Tāpat organizācijas Vanadžu priekšnieci ievēl visas vanadzēs līdzīgās vēlēšanās. Pārvēlēšana notiek ik pa 3 gadiem.

Pašreizējais organizācijas vadītājs ir Jānis Frišvalds ar dzīves vietu Anglijā, bet vanadžu priekšniece - Anita Hāznere, kas dzīvo ASV.

DV cetrālā valde sanāk reizi gadā uz savu kārtējo sēdi. Sēžu starplaikā organizāciju vada DV centrālās valdes prezidijs, kurā bez DV priekšnieka ieiet vēl sekretārs un kasieris. Technisko darbu veic DV ģenerālsekretārs.

DV organizācija darbojas 12 dažādās zemēs: Anglijā, Argentīnā, ASV, Austrālijā, Beļģijā, Brazīlijā, Dānijā, Francijā, Holandē, Kanādā, Vācijā un Zviedrijā, uz 1.1.88. bija 9.437 biedri, no tiem 3.219 vanadzēs. Jaunāki par 35 gadiem bija 10% no kopējā skaita. (Pavisam 16 zemēs + latvij. 04. IX)

DV organizācija savu darbību ir fiksējusi 4 biezos sējumos "Laiks, Telpa, Ļaudis", kas ietverta 2.716 lp.p..

Izdotas 15 vēsturiskas grāmatas par Latviju, no tām 4 sērijas grāmatas par latviešu karavīru gaitām Otrā pasaules kara laikā.

Savas nelokāmās nostājas dēļ, DV organizācijas darbība nav patikusi mūsu zemes okupantiem, kas mēģinājuši to nomelnot ne tikai mūsu tautai tēvu zemē, bet arī šeit svešumā pat sveštautiešiem. izdodot un izplatot dažādus melu pilnus izdevumus, kā piem. "Kas ir DV" un citus.

DV tomēr gājuši savu noteiktu ceļu ar gala mērķi - Latvijas neatkarība. Šai ceļā Daugavas vanagi atbalsta visus, kas palīdz šī mērķa īstenošanu un sasniegšanu.

Rakst. autors: A. J. Bērziņš
DV org-ijas ģenerālsekretārs
(no 1966. - 1993. g.)

1989. g. 26. februārī

Kopij: 2004. g. dec.: A. Vanagam & DMH (reģionāntom, keltotai grāmatai),
Andrim Kialajam (27.11) Petensanam (10) - 58
Kopijas 30.3.: Ar - Na Loel. + M. Fatih (2) + J. gr. n. + B.